

Mál nr. 353/2021**M og
V v/verktryggingar****Gildissvið vátryggingarsamnings. Frávísun.****Gögn.**

Málskot móttakið 20. september 2021, ásamt fylgiskjölum merktum 1-26.

Bréf f.h. V, dags. 25. nóvember 2021.

Bréf lögmanns M, dags. 20. desember 2021, ásamt fylgiskjölum merktum 27-31.

Málsatvik.

Atvik máls má rekja til verksamnings M (verkkaupa) við X hinn 1. desember 2017 um að reisa þrjár byggingar ásamt bílakjallara á þremur lóðum í Reykjavík. Hinn 12. júní 2018 gaf V út yfirlýsingu vegna verktryggingar vegna verksamnings M og X þar sem eftirfarandi texti kemur fram: „Verkkaupi getur krafist [V] um greiðslu tryggingarfjárins að einhverju eða öllu leyti án undangengis úrskurðar, verði það talið nauðsynlegt til að bæta galla sem fram hafa komið á verki verktaka eða til greiðslu á hvers konar kostnaði sem verkkaupi verður fyrir vegna vanefnda verktaka á ákvæðum verksamningsins. Komi til vanefnda af hálfu verktaka áskilur [V] sér rétt til að yfirtaka eða ráðstafa skyldum verktaka við ofangreint verk.“ Í þessari yfirlýsingu kemur einnig fram að verklok séu áætluð 29. febrúar 2020, vátryggingarfjárhæð sé 500.000.000 króna og að hún sé „...trygging fyrir því að verktaki inni í einu og öllu af hendi samningsskyldur sínar við ofangreint verk, samkvæmt útboðsgögnum og verksamningi.“ Ennfremur er vísað til vátryggingarskilmála verktryggingar ZZ10.

Hinn 19. febrúar 2021 sendi M út yfirlýsingu um riftun verksamnings milli M og X þar sem M telur að verulegar vanefndir hefðu orðið á verksamningnum, fyrirsjáanlegt væri að frekari vanefndir yrðu og vísaði til þess að skil verksins hefðu dregist og að víðtækir gallar hefðu komið í ljós. M vísaði í yfirlýsingu sinni til þess að verkfræðifyrirtæki hafi verið fengið til úttektar á verkinu. Í minnisblöðum þess, m.a. um frágang brunavarna, úttekt vegna hljóðvistar, úttekt lagna og loftræstikerfa og utanhúsklæðningu dags. í apríl og maí 2021, koma fram upplýsingar um ætlaða galla á verkinu sem og í verkstöðuskýrslu sama fyrirtækis dags. 26. maí 2021 og fleiri gögnum sem lögð eru fyrir nefndina, þ.á.m. bráðabirgða gallamat að fjárhæð 1.761.952.228 krónur að lágmarki frá arkitektafyrirtæki. Auk þessa hafi beiðni um dómkvaðningu matsmanns verið lögð fram 3. júní 2021 til héraðsdóms Reykjavíkur.

Í gögnum málsins liggur einnig fyrir tilvísun til stefnu X gegn M dags. 30. apríl 2021 og M efni gagnstefnu M gegn X dags. 4. júní 2021 þar sem m.a. er gerð grein fyrir skaðabótakröfu vegna galla sem M telur vera á verki X, auk annars ágreinings sem ráða má af gagnstefnu að sé á milli M og X.

M telur að vátryggingasamningur um verktryggingu hjá V feli í sér greiðsluskyldu af hálfu V til M vegna galla á verki X og vanefnda á verksamningi og vísar til orðlags yfirlýsingar V, sem er hluti af vátryggingarsamningi um verktrygginguna, um að verkkaupi (M) geti krafist V um vátryggingarfjárhæð „án undangengis úrskurðar“. M vísar til gagna sem hann leggur fram þar sem gerð sé grein fyrir göllum á húsbyggingum og verðmat á þeim kostnaði sem áætlað er að þurfi til að bæta úr þeim. M telur öll skilyrði uppfyllt fyrir greiðslu úr verktryggingu hjá V og bendir á að orðalag yfirlýsingar V sé í samræmi við orðalag verkábyrgða almennt og að verkkaupi hafi þá umsöndu heimild að ganga á verkábyrgð eða verktryggingu án þess að tjón hans komi til skoðunar og það sé sú lögvarða krafa sem M eigi á V í málinu. M bendir ennfremur á að ef þurfi að leiða líkur að tjóni til að greiðsluskylda stofnist hafi M gert það með áður nefndum gögnum um galla á verkinu og tafir á verklokum. Sönnun tjóns sé því komin fram og ekki sé hægt að gera að skilyrði að dómur hafi fallið um galla. M vísar til dóms Hæstaréttar í máli nr. 29/1995 þar sem kemur fram að verkkaupi hafi getað gengið að tryggingarvixli sem verktryggingu þar sem hann leiddi nokkrar líkur að tjóni sínu. M vísar til tilgangs verktrygginga sem ætlað sé að vera til tryggingar fyrir verkkaupa til að klára þær framkvæmdir sem þörf er á að ráðast í þegar verksali ræður ekki við verkið. M vísar einnig til tveggja úrskurða úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki vegna ábyrgðaryfirlýsinga sem M telur sambærilegar við verktryggingu og sömu sönnunarkröfur. M telur auk þess að vátryggingarfjárhæð sé 500.000.000 krónur og hafi fjárhæðin ekki lækkað í 5% af fjárhæðinni þar sem V haldi því fram að afhending tveggja bygginga hafi átt sér stað 19. febrúar 2021. M vísar til gr. 31.2 í vátryggingarskilmálum þar sem komi fram að verki teljist skilað þegar

lokaúttekt váttryggingartaka og verkkaupa hefur farið fram. M bendir á að verksamningi hafi verið rift áður en verkið var klárað og viðgerðir muni standa yfir um langa hríð og sé því ekki með nokkrum hætti hægt að leggja til grundvallar að afhending hafi farið fram.

V hefur hafnað bótaskyldu og vísar til þess að verktrygging félagsins sé ekki sambærileg við ábyrgðaryfirlýsingu eða víxil heldur efndaváttrygging í skilningi 15.tl. 1. mgr. 20. gr. laga um váttryggingastarfsemi nr. 100/2016 og lúti hún því lögmálum váttryggingaréttarins og lögum um váttryggingarsamninga nr. 30/2004, eftir því sem við á. V bendir orðalag váttryggingarskilmála og yfirlýsingar dags. 12. júní 2018 varðandi bótasvið verktryggingar og telur að verktrygging gangi út á að „...veita verkkaupa, við tiltekna aðstæður, aðgang að fjármunum til þess að t.d. bæta úr galla á verki, klára verk eða verkhluta eða greiða kostnað verkkaupa vegna vanefnda á verksamningi. Er tilgangur verktryggingar aðallega miðaður við að verktaki telji sig hafa lokið samningsbundnu verki en í ljós kemur að verkið er óklárað að einhverju leyti eða að galli sé á verkinu eða ef verktaka reynist ómögulegt að klára umsamið verk t.a.m. vegna greiðsluferfiðleika eða gjaldþrots.“ V telur ekki sýnt að þessar aðstæður séu uppi í málinu þar sem M hafi rift verksamningi og meinað X að klára verkið vegna ágreinings um tafir á verkinu. V telur einnig að M komist ekki undan því að sýna fram á að váttryggingaratburður hafi orðið og „...liggi fyrir nokkurskonar staðfesting þess..“, þrátt fyrir orðalag í yfirlýsingu V um að hægt sé að krefjast greiðslu án undangengis úrskurðar. V bendir á að það orðalag veiti M ekki sjálfðæmi um hvort skilyrði til greiðslu séu uppfyllt. Einnig mótmælir V þeirri ályktun M að einungis þurfi „...einhverjar líkur hafa verið leiddar að tilvist tjóns.“ til þess að greiðsluskylda stofnist og vísar til þess að dómur Hæstaréttar í málum nr. 331/1986 og 29/1995 séu samrýmanlegir og af þeim sé ekki hægt að draga þá ályktun að ekki þurfi að liggja fyrir marktækar upplýsingar um tjón eða kostnað sem leitt hafi af váttryggingaratburði. M þurfi bæði að sanna tjónsaburð og fjárhæðir tjóns sem hann telur sig hafa orðið fyrir vegna slíks atburðar. V telur einnig að ósannað sé að váttryggingaratburður hafi orðið þar sem ekki liggi fyrir hver hann er sé þar sem ekki liggur fyrir t.d. óhlutdrægt mat á því hvort sé um að ræða galla á verki X og ekki sé hægt að leggja til grundvallar bráðabirgðaskýrslur sem unnar séu einhliða af aðilum sem M fékk til verksins. Einnig telur V hafa áhrif á stöðu M að hafa rift verksamningi við X og váttryggingin nái þá einungis til galla á verki sem sannanlega hafi verið greitt fyrir. Einnig bendir V á að M hafi ekki veitt félaginu raunhæfan kost til að nýta sér þann rétt sem félagið hafi til að yfirtaka eða ráðstafa skyldum X við verkið, eins og áskilið sé í váttryggingarsamningi. Að lokum telur V að váttryggingarfjárhæð hafi lækkað þar sem M tilkynnti V ekki um að verk færi fram úr áætluðum verklokum sem og sé váttryggingin fallin niður vegna þeirra bygginga þar sem umsamin verklok hafi verið fyrir 19. febrúar 2020, enda hafi krafa M komið fram ári eftir það tímamark. V telur váttryggingarfjárhæð vera að hámarki 250.000.000 krónur og taki einungis til bygginga C og B, sbr. 9. gr. verksamnings M og X.

Álit.

Ágreiningur í málinu snýr að því hvort skilyrði til greiðslu bóta úr verktryggingu séu fyrir hendi, sbr. váttryggingarsamning um slíka tryggingu sem gefin var út af hálfu V með yfirlýsingu dags. 12. júní 2018 og váttryggingarskilmála sem um trygginguna gilda. Gildissvið váttryggingarinnar er skv. fyrrnefndum gögnum að váttryggingarfjárhæð sé greidd „...verði það talið nauðsynlegt til að bæta galla sem fram hafa komið á verki verktaka eða til greiðslu á hvers konar kostnaði sem verkkaupi verður fyrir vegna vanefnda verktaka á ákvæðum verksamningsins.“ Skilyrði bótaskyldu eru því að gallar hafi komið fram á verki og það þurfi að bæta þá eða að M hafi orðið fyrir kostnaði vegna vanefnda X á ákvæðum verksamnings. M ber, skv. almennum sönnunarreglum, sönnunarbyrði um að þessi skilyrði til greiðslu bóta úr verktryggingunni séu uppfyllt. Til þess að sýna fram á þessi skilyrði hefur M framvísað sönnunargögnum sem eru m.a. úttektir verkfræðistofu vegna tiltekinna hluta verksins, bráðabirgðagallamat arkitektastofu, samskipti kaupenda íbúða við M vegna kvartana o.fl. Þessi gögn eru lögð fram einhliða af hálfu M og verður að álykta um sönnunargildi þeirra miðað við það.

Ljóst er enn fremur af gögnum málsins að verulegur ágreiningur er með M og X um hvort gallar hafi komið fram á verki X og hvort samningur hafi verið vanefndur þannig að M hafi haft kostnað af. X hefur stefnt M til greiðslu skv. verksamningnum og skaðabóta og M hefur gagnstefnt X til greiðslu m.a. til greiðslu skaðabóta. Úr ágreiningi M og X hefur ekki verið leyst fyrir dómstólum, en M hefur óskað eftir mati dómkvaddis matsmanns m.a. til mats á göllum. Slíkt mat liggur ekki fyrir nefndinni.

Í 4. gr. samþykta fyrir úrskurðarnefnd í váttryggingamálum, sem birtar eru í B-deild Stjórnartíðinda með auglýsingu nr. 1090/2005 kemur fram í d.lið að nefndin fjalli ekki um ágreiningsmál sem er til meðferðar almennra dómstóla eða gerðardóms. Þegar litið er til þeirra upplýsinga sem liggja fyrir í

gögnum málsins um stefnu X gegn M dags. 30. apríl 2021 og efni gagnstefnu M dags. 4. júní 2021 er að mati nefndarinnar ljóst að sá ágreiningur sem fjallað verður um í því dómsmáli snýst að stórum hluta um það hvort galli hafi komið fram á verki X eða hvort M hafi orðið fyrir kostnaði vegna vanefnda X á ákvæðum verksamnings. Sá ágreiningur er að öllu leyti sambærilegur þeim ágreiningi sem lýtur að bótasviði verktryggingar V, þ.e. hvort galli sé á verkinu eða hvort verksamningur hafi verið vanefndur þannig að til kostnaðar hafi stofnast fyrir M. Verður því ekki hjá því komist að líta svo á að sá ágreiningur sem uppi er milli M og V sé í eðli sínu sambærilegur þeim ágreiningi sem reynir á í dómsmáli milli M og X, þó V eigi ekki aðild að því dómsmáli í skilningi réttarfarslaga. Sá ágreiningur telst því að mati nefndarinnar „...til meðferðar almennra dómstóla.“ í skilningi d.liðar 4. gr. samþykktar fyrir nefndina. Verður máli M því vísað frá nefndinni með vísan til fyrrnefndrar greinar í samþykktum.

Niðurstaða.

Máli M er vísað frá úrskurðarnefnd í váttryggingamálum.

Þóra Hallgrímsdóttir

Reykjavík, 22. febrúar 2022.
Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Heiða Óskarsdóttir